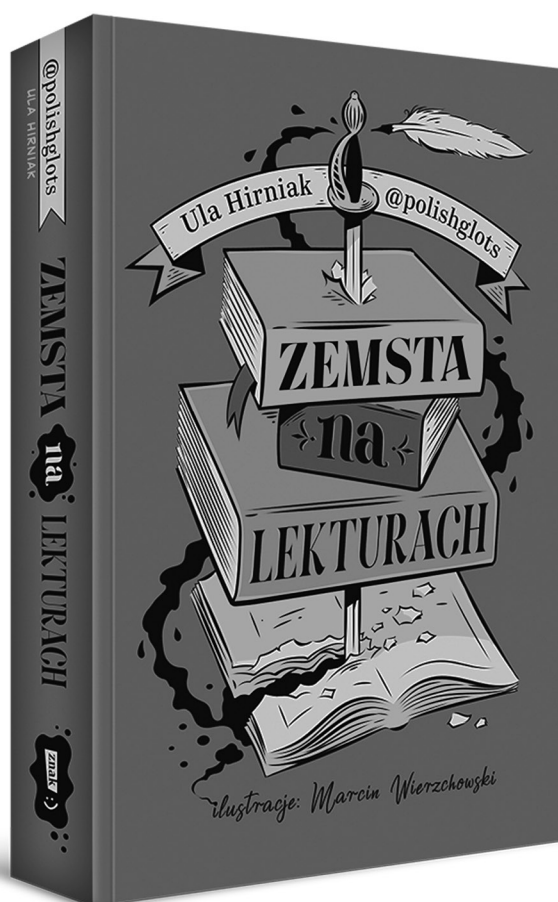

Ula Hirniak

ZEMSTA na LEKTURACH

Opracowanie lektur wymaganych na egzaminie ósmoklasisty:

Balladyna • Zemsta • Opowieść wigilijna • Mały Książę • Latarnik

Juliusz Słowacki

Balladyna

CZĘŚĆ 1

PRZEMIANA BALLADYNY

ZADANIE 1. Uzupełnij schemat przemiany Balladyny.

ETAP	CO ROBI BALLADYNA?	CO DZIEJE SIĘ Z JEJ SUMIENIEM?
PRZED ZBRODNIĄ		
PO ZABÓJSTWIE ALINY		
GDY ZDOBYWA WŁADZĘ		
GDY ZOSTAJE KRÓLOWĄ		

ZADANIE 2. Efekt domina.

Balladyna zabija Alineę, ponieważ

.....

.....

.....

.....

.....

Rozpisz łańcuch skutków:

1.
.....
2.
.....
3.
.....
4.
.....
5.
.....

Pytanie do dyskusji klasowej:

**Czy tragedia Balladyny wynika z pierwszej decyzji,
czy raczej z kolejnych prób jej ukrycia?**

ZADANIE 3. Dokończ zdania.

- Władza staje się dla Balladyny
- Każde kolejne kłamstwo powoduje
- Największym wrogiem Balladyny jest
- Kara okazuje się nieunikniona, ponieważ

Czy władza daje Balladynie szczęście? | Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się
do wydarzeń z dramatu.

CZĘŚĆ 2

SĄD NAD BALLADYNĄ

Analiza winy, władzy i odpowiedzialności. Symulacja procesu.

Klasa dzieli się na 4 grupy:

oskarżyciele

obrońcy

świadkowie

sędziowie

AKT OSKARŻENIA

GRUPA 1:

oskarżyciele

 Uzupełnijcie akt oskarżenia, wpisując zarzuty.

Balladyna jest winna:

-
-
-
-

Najcięższe przestępstwo moralne:

Uzasadnijcie, odwołując się do konkretnych wydarzeń z lektury.

GRUPA 2:

obrońcy

 Waszym zadaniem jest spróbować „uratować” Balladynę.

Odpowiedzcie na poniższe pytania.

Czy:

- działała pod wpływem emocji?
- była ofiarą ambicji?
- bała się biedy?
- nie miała wyjścia?

Uzasadnijcie swoje stanowisko, odwołując się do konkretnych wydarzeń z lektury.

Balladyna nie jest jednoznacznie zła, ponieważ

.....

Najmocniejszy argument obrony:

.....

GRUPA 3: **świadkowie** Przedstawcie wydarzenia z perspektywy konkretnych postaci dramatu.

Wybierzcie 3 bohaterów (np. matkę, Kostryna, Grabca).

Odpowiedzcie na pytania:

- Co ta postać mogłaby powiedzieć o Balladynie?
- Jak zmienia się stosunek tej postaci do Balladyny w trakcie dramatu?
- Czy ktoś mógł powstrzymać Balladynę?

WYROK

GRUPA 4: **sędziowie** W trakcie procesu pracujecie nad „Formularzem wyroku”. Uzupełnijcie go, odnosząc się do kwestii podniesionych przez oskarżycieli, stanowiska obrony i konkretnych sytuacji opisanych w dramacie.

1. Zarzuty

Balladyna została oskarżona o:

-
-
-

2. Ustalenia sądu

Na podstawie wydarzeń z dramatu ustalono, że:

.....
.....
.....

3. Uzasadnienie wyroku

Sąd uznaje Balladynę za, ponieważ

.....
.....
.....

Jej pierwszą świadomą decyzją było

Każda kolejna zbrodnia powodowała

Władza stała się dla niej

Ostatecznie oskarżonej wymierzona zostaje kara, gdyż

.....
.....
.....

Kto znika i dlaczego?

ZADANIE 1. Uzupełnij tabelę dotyczącą losów poszczególnych bohaterów.

Postać	Dlaczego jest zagrożeniem dla Balladyny?	Co się z nią dzieje?
Alina		
Grabiec		
Matka		
Gralon		
Kirkor		
Kostryn		
Pustelnik		

Wniosek:

Balladyna usuwa ludzi, ponieważ

.....

.....

.....

.....

.....

(2–3 zdania)

ZADANIE 2. Dokończ poniższe zdania.

Im większą władzę ma Balladyna, tym bardziej

Po każdej zbrodni jej strach

Najbardziej boi się

ZADANIE 3. Zastanów się przed egzaminem i odpowiedz na pytanie.

Czy w *Balladynie* władza prowadzi do moralnego upadku człowieka?

Uargumentuj swoją odpowiedź i podaj przykład z lektury.

(6–7 zdań)

Aleksander Fredro

Zemsta

ZADANIE 1. Uzupełnij instrukcje obsługi poszczególnych bohaterów.

CZEŚNIK RAPTUSIEWICZ – model: wybuchowy romantyk

INSTRUKCJA OBSŁUGI

Jak rozpoznać Cześnika?

- Najczęściej mówi:
- Najczęściej reaguje:
- Największa słabość:
- Największa zaleta:

ZASADY BEZPIECZEŃSTWA

Jeśli chcesz uniknąć wybuchu Cześnika:

1.
2.
3.

Wniosek:

(2 zdania)

Cześnik jest postacią komiczną, ponieważ

.....

.....

REJENT MILCZEK – model: spokojny manipulator

INSTRUKCJA OBSŁUGI

Jak rozpoznać Rejenta?

- Mówi spokojnie, ale
- Najczęściej udaje
- Jego prawdziwą bronią jest

POSTAWA BOHATERA

Jeśli Rejent mówi: „Niech się dzieje wola nieba...”, to prawdopodobnie:

.....

.....

Wniosek:

(2 zdania)

Rejent jest postacią komiczną, ponieważ

.....

.....

PAPKIN – model: bohater tylko w teorii

INSTRUKCJA OBSŁUGI

Jak rozpoznać Papkina? Czyli oczekiwania kontra rzeczywistość

Papkin opowiada o sobie jak o

Naprawdę jest

Wniosek:

(2 zdania)

Papkin jest postacią komiczną, ponieważ

.....

.....

ZADANIE 2. Stwórz instagramowe profile poszczególnych bohaterów.

Gdyby mieli instagrama...

Profil Cześnika

BIO:

.....

3 POSTY:

– Zdjęcie:

Opis:

– Rolka:

Opis:

– Karuzela):

Opis:

Hasztagi: # # #

Profil Rejenta

Profil Papkina

Debata oksfordzka

TEZA: Za konflikt w *Zemście* bardziej odpowiada Cześnik niż Rejent.

PODZIAŁ RÓL

- marszałek debaty;
- sekretarz;
- drużyna propozycji (broni tezy);
- drużyna opozycji (obala tezę);
- publiczność (zadaje pytania).

STRUKTURA DEBATY (45 minut)

I. Otwarcie (5 minut).

Marszałek przedstawia:

- temat;
- zasady;
- czas wystąpień.

II. Mowy główne (po 3–4 minuty).

propozycja | opozycja

III. Pytania krzyżowe.

Każda strona zadaje 2 pytania drugiej.

Przykłady:

- Czy impulsywność stanowi większą winę niż manipulacja?
- Czy spokojne działanie nie jest niebezpieczniejsze?

IV. Głos publiczności.

Publiczność zapisuje:

Najmocniejszy argument propozycji:.....

Najmocniejszy argument opozycji:.....

V. Głosowanie i werdykt.

Uczniowie głosują:

☐ wygrywa propozycja ☐ wygrywa opozycja

Uzasadnienie (2 zdania):

.....

.....

.....

Charles Dickens

Opowieść wigilijna

ZADANIE 1. Każda para tworzy scenariusz 30-sekundowego filmu:

Gdyby duchy miały tiktoka...

Duch Minionych Świąt pokazuje...

Duch Tegorocznych Świąt ostrzega...

Duch Przyszłych Świąt szokuje...

Każdy film musi zawierać:

- jeden fakt z tekstu;
- jeden motyw;
- jeden wniosek.

ZADANIE 2. Każda para pisze:

1 zdanie o Scrooge'u „przed”:

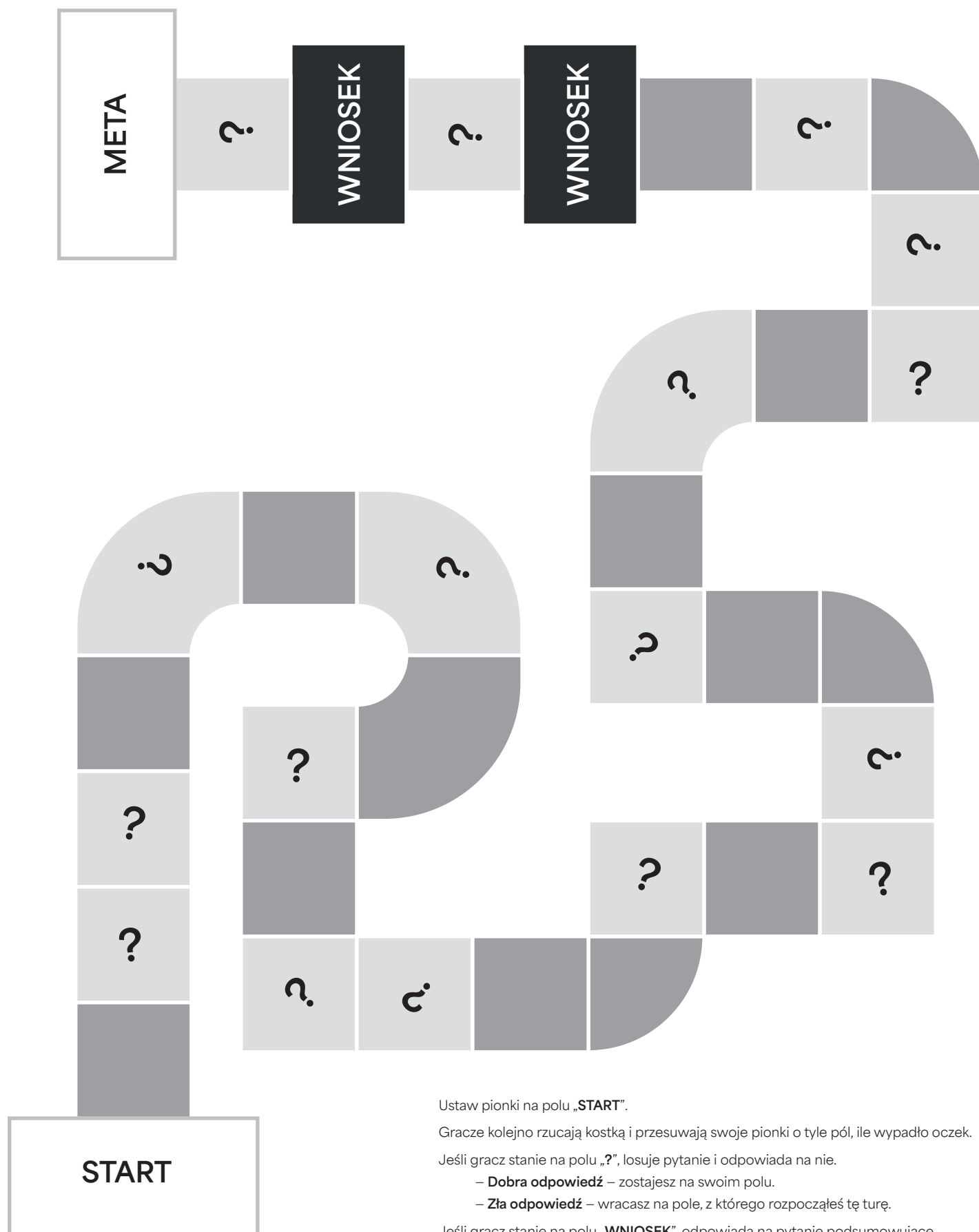
1 zdanie o jego lękach:

1 zdanie o punkcie zwrotnym:

1 zdanie o decyzji:

1 zdanie zawierające wniosek moralny:

Gra planszowa „Terapia szokowa Scrooge’a”

Ustaw pionki na polu „START”.

Gracze kolejno rzucają kostką i przesuwają swoje pionki o tyle pól, ile wypadło oczek.

Jeśli gracz stanie na polu „?”, losuje pytanie i odpowiada na nie.

– **Dobra odpowiedź** – zostajesz na swoim polu.

– **Zła odpowiedź** – wracasz na pole, z którego rozpocząłeś tę turę.

Jeśli gracz stanie na polu „WNIOSEK”, odpowiada na pytanie podsumowujące historię i przemianę Scrooge’a.

Wygrywa osoba, która jako pierwsza dotrze do „META”.

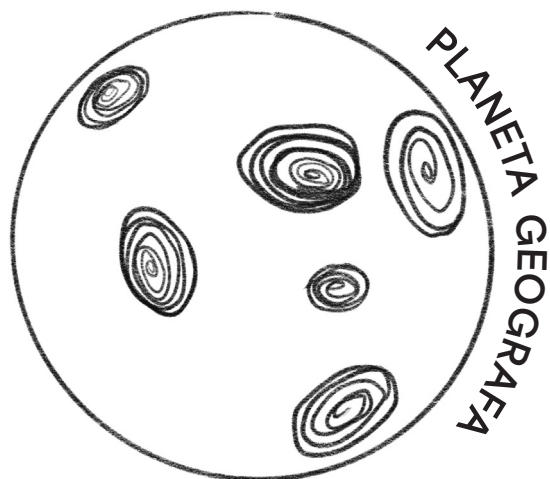
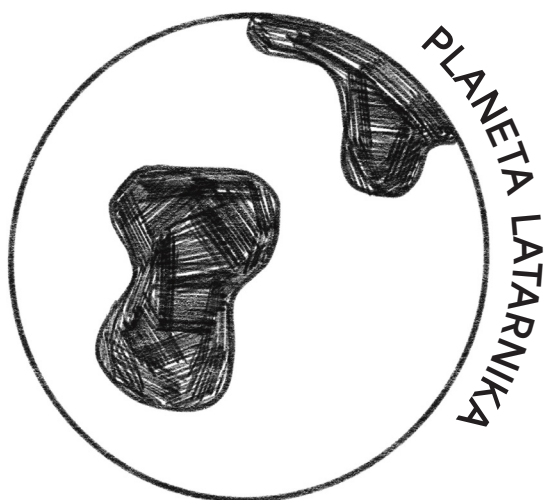
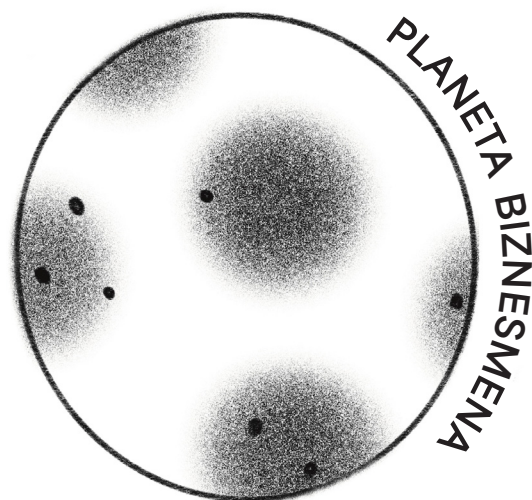
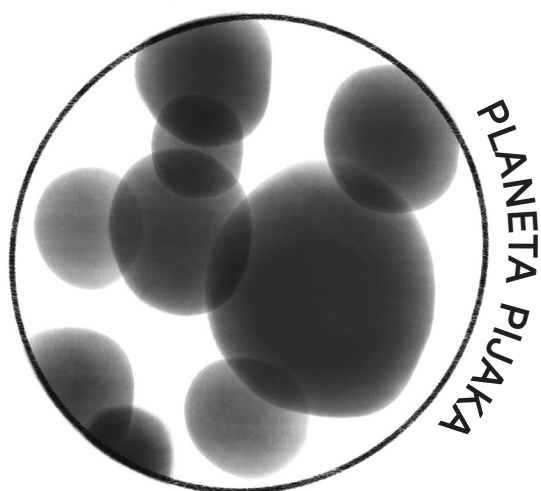
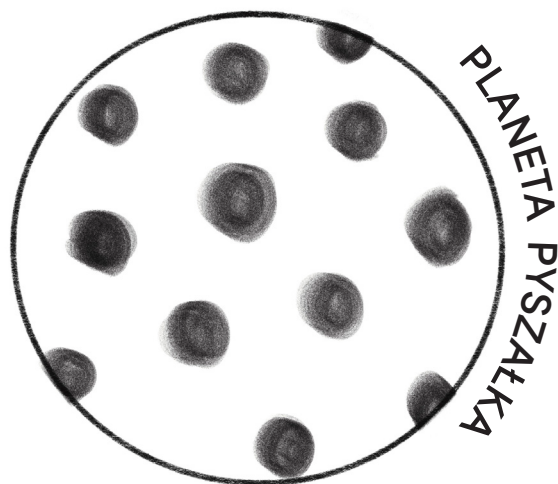
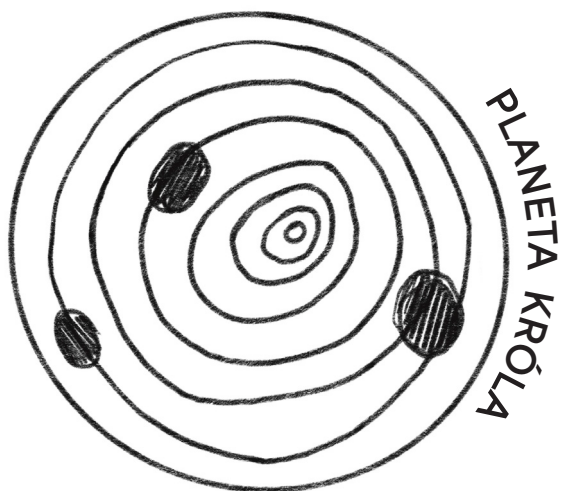
Jakie wydarzenia z przeszłości najbardziej wpływają na charakter Scrooge'a?

PYTANIA DO WYCIECIA

Dlaczego wizja przyszłości jest przełomowa?	Kim jest Jakub Marley i dlaczego pojawia się u Scrooge'a?	Jaką rolę odgrywa postać Małego Tima?	Co najbardziej wstrząsa Scrooge'em podczas wizji jego śmierci?
Jakie cechy charakteru Scrooge'a ujawniają się na początku utworu?	Dlaczego wspomnienia z dzieciństwa mają tak duże znaczenie dla przemiany bohatera?	Jak wygląda dom Boba Cratchita i jaka atmosfera w nim panuje?	Dlaczego Belle zrywa zaręczyny ze Scrooge'em? Co to mówi o jego wartościach?
Dlaczego Scrooge początkowo nie lubi świąt Bożego Narodzenia?	Kim jest Ebenezer Scrooge na początku utworu i jak traktuje innych ludzi?	Dlaczego rodzina Cratchitów przeżywa żałobę w wizji przyszłości?	Jakie sceny z przeszłości pokazuje Duch Minionych Świąt? Wymień co najmniej dwie.
Co symbolizują łańcuchy Marleya?	Czego uczy czytelnika przemiana Scrooge'a?	Co odpowiada Scrooge osobom zbierającym datki dla ubogich?	Jak zmienia się stosunek Scrooge'a do innych ludzi po spotkaniu z duchami? Podaj konkretne przykłady.

Antoine de Saint-Exupéry

Mały Książę

PODRÓŻ Z MAŁYM KSIĘCIEM

- praca w grupach

Klasa dzieli się na 6 grup, z których każda dostaje jedną planetę.

ZADANIE 1. Odpowiadając na poniższe pytania, opiszcie otrzymaną planetę w 3 zdaniach.

- Co symbolizuje postać z tej konkretnej planety?
- Jaki problem dorosłych ukazuje ten bohater?
- Jaką lekcję dostaje na tej planecie Mały Książę?

Planety do rozdania: Planeta Króla, Pyszałka, Pijaka, Biznesmena, Latarnika, Geografa

Na podstawie wyników pracy w grupach uzupełnijcie wspólnie „mapę ludzkich wad”.

CZEŚĆ 2

JAK TO SIĘ ROBI? O PRZYJAŹNI, OSWAJANIU I ODPOWIEDZIALNOŚCI

- praca indywidualna i na forum klasy

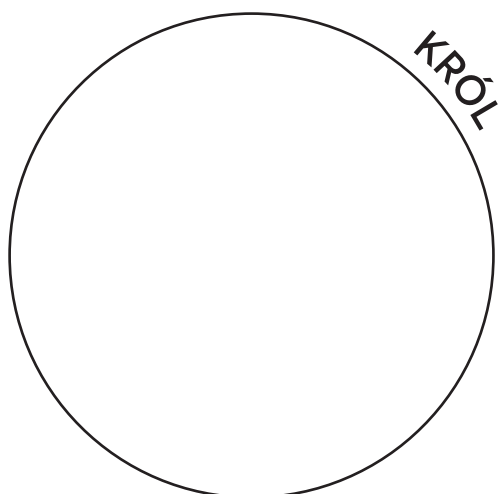
ZADANIE 1. Wyobraź sobie, że Lis tworzy „Instrukcję oswajania dla ludzi XXI wieku”.

Napisz ją w 3 punktach. Każdy punkt musi zawierać:

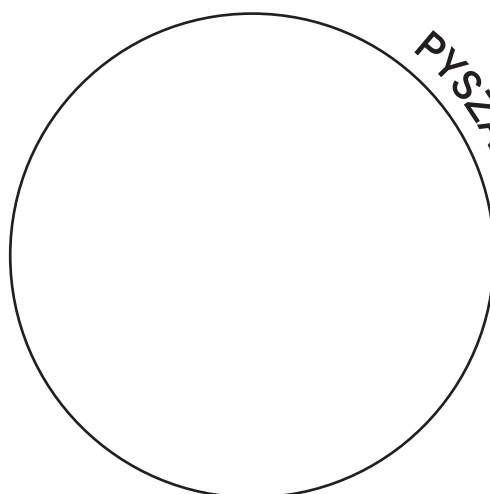
- **cytat lub parafrazę słów Lisa** z lektury;
- **wyjaśnienie symbolu** (np. osvajanie, róża, pustynia, studnia, serce);
- **wniosek moralny**, który można odnieść do współczesnego życia.

(ok. 6–10 zdań)

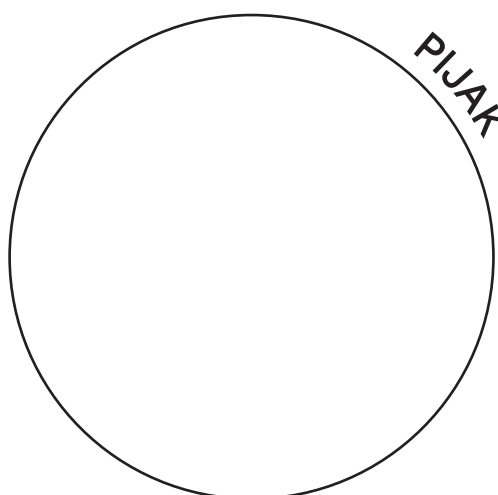
Mapa ludzkich wad

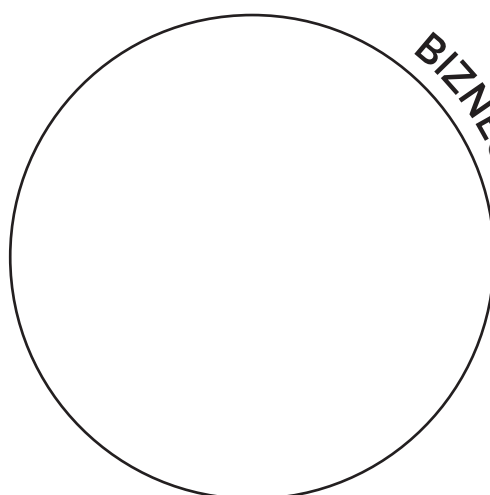
KRÓL

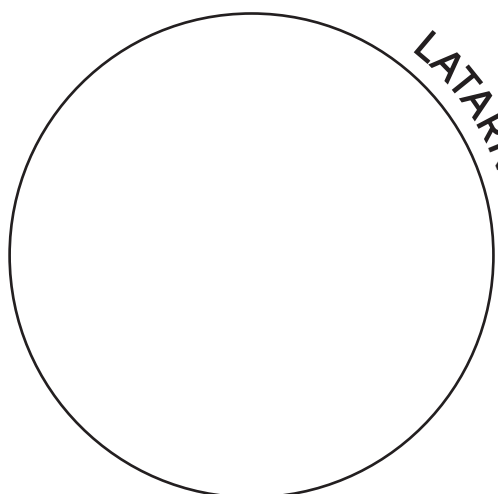
PYSZALEK

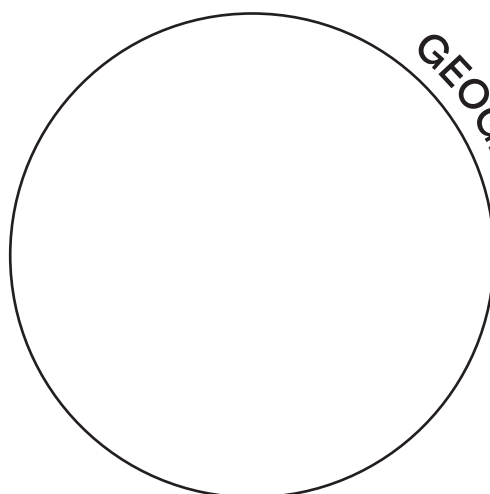
PIJAK

BIZNESMEN

LATARNIK

GEOGRAF

CZĘŚĆ 3

ESCAPE ROOM POWRÓT NA PLANETĘ B-612

– praca w grupach

Podział klasy na grupy taki sam jak przy planetach.

Cel: Aby wrócić na planetę B-612, musicie zdobyć 5 haseł kluczy.

Czas: 45 minut

Odpowiedzi muszą być zapisane pełnymi zdaniami (jak na egzaminie).

STACJA 1 – ANALIZA SYMBOLU (zadanie otwarte)

Fragment (parafraza): „To czas, który poświęciłeś swojej Róży, czyni ją tak ważną”.

Polecenie: Wyjaśnijcie, co symbolizuje Róża, a następnie sformułujcie wniosek dotyczący relacji międzyludzkich.

Odpowiedź musi zawierać:

- nazwę symbolu;
- jego znaczenie;
- wniosek ogólny.

(2–3 zdania)

HASŁO KLUCZ:

STACJA 2 – INTERPRETACJA CYTATU

Cytat: „Dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu”.

Polecenie: Wyjaśnij sens słów Lisa w kontekście postawy dorosłych przedstawionych w utworze.

(3–4 zdania, nawiązanie do co najmniej jednej planety)

HASŁO KLUCZ:

STACJA 3 – ŚWIAT DOROSŁYCH (prawda/fałsz + uzasadnienie)

Polecenie: Oceńcie prawdziwość poniższych zdań, a następnie wybierzcie jedno i uzasadnijcie swoją odpowiedź.

1. Król symbolizuje odpowiedzialną władzę. **Prawda czy fałsz?**
2. Biznesmen jest szczęśliwy, bo posiada wiele gwiazd. **Prawda czy fałsz?**
3. Pijak ucieka od problemów. **Prawda czy fałsz?**

Uzasadnienie musi zawierać odwołanie do konkretnej sytuacji z tekstu.

.....

.....

.....

HASŁO KLUCZ:

STACJA 4 – PRZEMIANA NARRATORA

Polecenie: Udowodnijcie, że spotkanie z Małym Księciem wpłynęło na zmianę narratora.
Podajcie przykład z tekstu.

HASŁO KLUCZ:

STACJA 5 – SENS ZAKOŃCZENIA

Polecenie problemowe: Czy zakończenie utworu można uznać za optymistyczne?
Zajmijcie stanowisko i podajcie jeden argument.

HASŁO KLUCZ:

FINAŁ

Polecenie: Połączcie ze sobą wszystkie hasła i odpowiedzcie na pytanie:

Co jest najważniejszą wartością w *Małym Księciu*?

ODPOWIEDŹ:

NOTATKI DLA NAUCZycIELA

ZADANIE 2. Gra w skojarzenia.

Nauczyciel podaje hasło:

- odpowiedzialność;
- przyjaźń;
- samotność;
- dorosłość.

Uczniowie w 60 sekund zapisują:

- scenę z lektury;
- wniosek;
- możliwy temat rozprawki.

ZADANIE 3. Minidyskusja (do 5 minut).

Teza: Dorośli w *Małym Księciu* są bardziej zagubieni niż dzieci.

Uczniowie:

- podają przykłady z poszczególnych planet;
- analizują symbolikę;
- wyciągają wnioski.

CZĘŚĆ 3

ESCAPE ROOM POWRÓT NA PLANETĘ B-612

STACJA 1 – ANALIZA SYMBOLU

HASŁO KLUCZ: ODPOWIEDZIALNOŚĆ

STACJA 2 – INTERPRETACJA CYTATU

HASŁO KLUCZ: POZORY

STACJA 3 – ŚWIAT DOROSŁYCH

HASŁO KLUCZ (po poprawnej analizie): SAMOTNOŚĆ

STACJA 4 – PRZEMIANA NARRATORA

HASŁO KLUCZ: DOJRZEWANIE

STACJA 5 – SENS ZAKOŃCZENIA

(Uczniowie muszą zinterpretować scenę z Wężem jako symbol powrotu, a nie tylko śmierci).

HASŁO KLUCZ: NADZIEJA

FINAŁ

Poprawna odpowiedź:

MIŁOŚĆ / PRZYJAŹŃ / ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA DRUGIEGO CZŁOWIEKA

Można na koniec przygotować kopertę z napisem:

„Oswoiłście tekst, więc egzamin Was nie zaskoczy”.

Henryk Sienkiewicz

Latarnik

TEST NA ODPORNOŚĆ EMOCJONALNĄ SKAWIŃSKIEGO

Forma: karta – symulacja psychologiczna

ZADANIE 1. Odpowiedz na pytania:

(5 minut rozgrzewki, pytania na forum)

- Kim jest Skawiński?
- Dlaczego znalazł się w Panamie?
- Co symbolizuje książka?
- Dlaczego Skawiński traci pracę?
- Jaki morał płynie z noweli?

I. SKAWIŃSKI NA POCZĄTKU – CZŁOWIEK OBOWIĄZKU

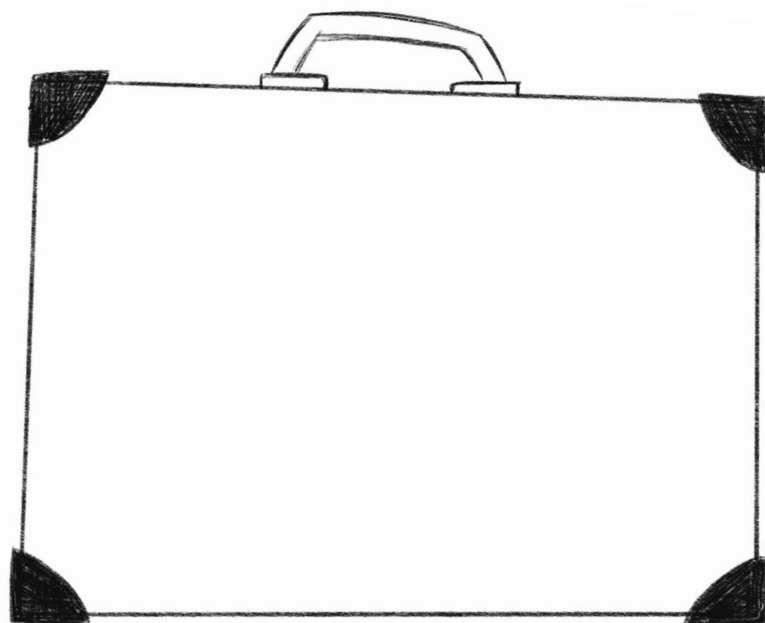
ZADANIE 2. Uzupełnij tabelę przykładami z tekstu (bez streszczania).

CECHA/WARTOŚĆ	JAK PRZEJAWIA SIĘ W ZACHOWANIU SKAWIŃSKIEGO?
DYSCYPLINA	
DOŚWIADCZENIE ŻYCIOWE	
SAMOTNOŚĆ	
STOSUNEK DO PRACY	

II. WALIZKA EMIGRANTA

ZADANIE 3. Wpisz do walizki doświadczenia życiowe Skawińskiego i jego emocje. Zastanów się, który „bagaż” jest najcięższy. Uzasadnij swoją odpowiedź.

(3–4 zdania)

III. MOMENT PRZEŁOMOWY: Skawiński czyta *Pana Tadeusza*

ZADANIE 4. Wyjaśnij, dlaczego fragment epopei narodowej wywołuje u bohatera tak silne emocje.

Twoja odpowiedź musi zawierać:

- odwołanie do sytuacji emigrantów;
- wyjaśnienie motywu tęsknoty;
- wniosek dotyczący roli literatury w życiu człowieka.

(4–5 zdań)

ZADANIE 5. Czy wzruszenie Skawińskiego można uznać za przejaw jego słabości?

Możesz rozważyć:

- czy emocje zwalniają z odpowiedzialności;
- czy patriotyzm stanowi usprawiedliwienie dla błędu;
- czy człowiek może całkowicie kontrolować uczucia.

Zajmij stanowisko i podaj 2 argumenty.

(6–8 zdań)

ZADANIE 6. Dokończ zdanie, wyjaśniając sens przemiany bohatera:

Skawiński przestaje być jedynie strażnikiem latarni, a staje się...

(Nie może paść słowo „patriotą” bez rozwinięcia!)

(4–5 zdań)

ZADANIE DLA CHĘTNYCH. Napisz zdanie, które mogłoby być myślą przewodnią noweli.

Przykład: Człowiek może zagłuszyć wspomnienia, ale nie jest w stanie wymazać z serca ojczyzny.
